

Сивак А. П.

студентка групи ОО-21

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник – Біла Ю. А.

кандидат економічних наук, доцент

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Малий бізнес відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні ринкової економіки держави. Саме такі компанії створюють нові робочі місця, впроваджують свіжі ідеї та допомагають економіці швидко реагувати на зміни, що надзвичайно актуально сьогодні. Відкриття невеликих компаній має низку плюсів порівняно з великим бізнесом. Насамперед, вони змінюють економічну картину країни. Малі фірми допомагають розвивати ринок та роблять його менш залежним від декількох потужних індустрій. Крім того, невеликі підприємства активно створюють вакансії. Сьогодні саме вони є одним із головних роботодавців, що допомагає людям знайти заробіток, покращити своє життя та знизити соціальне напруження в суспільстві. Ще один важливий момент – малий бізнес протидіє монополіям. Невеликі компанії пропонують покупцям широкий вибір різних товарів і послуг, швидко підлаштовуються під зміни на ринку та завдяки цьому роблять економіку більш стійкою та збалансованою.

На сьогоднішній день малий бізнес стикається з багатьма перешкодами у своєму розвитку. Серед основних труднощів варто виділити недоліки у системі оподаткування. Українські невеликі компанії регулярно зустрічаються з

проблемами у вигляді значного податкового тягара та заплутаних правил сплати податків. Через це бізнес розвивається повільніше, а деякі підприємці вимушено йдуть у тінь, адже бачать у цьому єдину можливість утримати свою справу на плаву. Також варто згадати про дорогі банківські позики. Фінансові установи пропонують кредити для бізнесу під надто високі проценти, через що скористатися ними можуть лише одиниці. Така ситуація обмежує можливості для зростання малих фірм і робить їх слабшими у конкурентній боротьбі на ринку.

Чергове ускладнення – це брак доступних механізмів підтримки малого підприємництва в Україні. Якщо подивитися на економічно розвинені держави, то там фінансова допомога у формі дотацій, безповоротної допомоги чи навчальних ініціатив є невід’ємною складовою державної стратегії. Коли таких інструментів немає, невеликі фірми змушені працювати самотужки, не маючи достатніх навичок або коштів для ефективного ведення справи. Усі ці перешкоди, про які йшлося вище, змушують частину бізнесменів до роботи поза правовим полем, щоб уникнути надмірного податкового навантаження. Це призводить до збільшення нелегального бізнесу в економіці, що зменшує податкові надходження до бюджету та створює несправедливі умови для тих підприємців, які ведуть чесний бізнес.

Початок повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року кардинально вплинув на роботу всіх українських підприємств. Особливо важкі наслідки відчули на собі невеликі компанії, проте влада швидко відреагувала та запровадила ряд підтримуючих ініціатив. Ключовим рішенням стала можливість для фірм, які працювали за загальною системою оподаткування, перейти на спрощену систему – третю групу єдиного податку, це дозволило їм платити лише 2% податків [1].

Також держава зробила важливий крок щодо паливної галузі – знизила ПДВ на паливо з 20% до 7% та скасувала акцизні збори на його виробництво та завезення. За урядовою постановою 2022 року ці пільгові ставки діяли до

середини 2023 року, після чого повернулися до попередніх показників [1]. Однак практика свідчить, що вартість пального для споживачів залишилася на тому ж рівні, а єдиним результатом стало скорочення грошових надходжень до державної скарбниці.

Уряд прагне підтримувати малі підприємства, оскільки саме вони забезпечують економічну стабільність та закладають основу для створення економічно потужної держави. Звісно, такий результат можливий лише за умови ефективної взаємодії між владою та представниками бізнес-спільноти.

Необхідно переосмислити систему оподаткування малих підприємств з урахуванням специфіки їхньої діяльності. Також владі варто розширити фінансовий інструментарій для підприємців – забезпечити доступ до кредитів на вигідних умовах, невеликих позик, інвестицій від венчурних фондів тощо [2]. Зрозумівши це дасть можливість компаніям отримувати кошти для розвитку, оновлення обладнання та впровадження нових рішень. Розширення фінансових можливостей стимулюватиме появу нових гравців у секторі малого підприємництва.

Важливо спростити ведення обліку та подання звітності для невеликих компаній, це означає скорочення переліку обов'язкових документів для фіксації прибутків і видатків, а також зменшення складності податкових форм [3]. Такі зміни зменшать бюрократичний тягар на підприємців та будуть сприятливіші умови для їхнього зростання.

У найближчі роки малий бізнес в Україні має всі шанси стати потужним двигуном економіки за умови реалізації запропонованих змін. Цифровізація, інтеграція з європейським ринком та залучення іноземних інвестицій створять нові можливості для підприємців. Розвиток стартап-екосистеми, збільшення експортного потенціалу малих фірм та створення інноваційних кластерів можуть вивести український бізнес на новий рівень.

Таким чином, невеликі підприємства відіграють ключову роль у економічному зростанні України. Аналіз ситуації у цій сфері виявив численні

виклики, з якими стикаються підприємці під час ведення справи. Серед них – нестабільність суспільно-політичного та економічного становища в державі, труднощі з пошуком фінансування для запуску та розширення бізнесу. Дослідження показують, що без активної участі держави чесний та ефективний розвиток малого підприємництва практично неможливий.

Порівняно з багатьма країнами Європейського Союзу, Україна все ще значно відстає за рівнем розвитку малого бізнесу. Водночас наша держава володіє усіма необхідними ресурсами для створення сильного бізнес-середовища. Для досягнення цієї мети потрібно запровадити системні реформи та продовжувати наукові дослідження, що спрямовані на формування комфортних умов для ведення підприємницької діяльності.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України № 2173-IX від 01.04.2022. Верховна рада України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>
2. Про затвердження Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва: Постанова Кабінету міністрів України від 24 січ. 2020 р. № 28. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>
3. Спрощена система оподаткування. Головбук. 2023. Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/rubric/142-sproshchena-sistema-opodatkuвання>